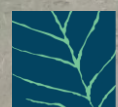

FLORA- EN FAUNAONDERZOEK

Herinrichting N324

Oss - Grave

BTL

Advies

FLORA EN FAUNAONDERZOEK HERINRICHTING N324 OSS – GRAVE

A R C A D I S

Versie: Concept
Datum: 8 april 2016
Project: Flora- en faunaonderzoek Herinrichting N324
Projectnummer 226053

Opgesteld door: BTL Advies
p: Postbus 385
5060 AJ Oisterwijk
t: 013 52 99 555
f: 013 52 99 555
e: advies@btl.nl
w: www.btladvies.nl

voor: ARCADIS Nederland B.V.
Postbus 220
3800 AE Amersfoort
088 - 4261261
Wouter.Stempher@arcadis.nl
www.arcadis.com

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Plangebied en geplande activiteit	7
2	Werkwijze	9
2.1	Bronnen- en literatuuronderzoek	9
2.2	Biotooptoets	10
3	Onderzoeksresultaten	11
3.1	Resultaten bronnen- en literatuuronderzoek	11
3.2	Resultaten biotooptoets	12
4	Toetsing aan natuurwetgeving	17
4.1	Toetsing effecten op beschermde flora en fauna	17
4.2	Toetsing effect op beschermde gebieden	19
5	Conclusies	21
5.1	Beschermde flora en fauna	21
5.2	Gebiedsbescherming	22
	Literatuur	23
	Bijlage 1: Beschermingskader	25

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De provincie Noord Brabant is voornemens de N324 te reconstrueren. In dit kader heeft de opdrachtgever BTL Advies gevraagd de planlocatie N324, gelegen tussen Grave en Knooppunt Paalgraven, te onderzoeken op aanwezigheid van beschermde flora- en fauna..

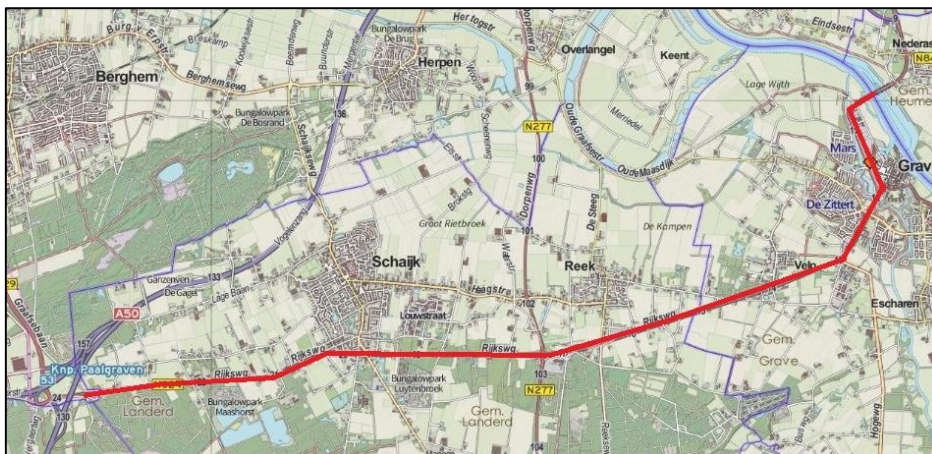
Vanuit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke activiteiten geen schade toebrengen aan beschermde planten en dieren. In dit kader dienen de bestaande natuurwaarden in kaart te worden gebracht en indien nodig moeten passende maatregelen worden getroffen voor het beschermen en in stand houden van bij wet beschermde soorten. Uitgangspunt bij dit flora- en faunaonderzoek vormt de vigerende Flora- en faunawet (25 mei 1998). In deze wet staat in artikel 1 t/m 18 beschreven dat de verstoring van bedreigde inheemse plant- en diersoorten verboden is.

Het doel van dit flora- en faunaonderzoek is dan ook het onderzoeken en rapporteren van het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten en andere bijzondere natuurwaarden in het plangebied. Van eventueel voorkomende beschermde soorten is beoordeeld of de soort of populatie door de geplande ingreep schade ondervindt. Op basis van deze aspecten is de afweging gemaakt of het wel of niet nodig is om gedurende de uitvoering te voldoen aan een aantal randvoorwaarden en/of het nodig is om een ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75 lid 5 en lid 6, sub C.

1.2 Plangebied en geplande activiteit

Het plangebied omvat de N324 inclusief de aanliggende fietspaden en berm, gelegen tussen Knooppunt Paalgraven (aansluiting A50) en de Maasbrug te Grave (zie figuur 1 op de volgende pagina). In het kader van de reconstructie is men voornemens bomen te kappen, rotondes aan te leggen en mogelijk fietspaden en watergangen te verleggen.

Het onderzoeksgebied in deze quickscan is ruimer genomen dan alleen de afbakening van het plangebied, in verband met mogelijk effecten van de werkzaamheden op natuurwaarden in de directe omgeving. Langs de wegdelen is gekeken tot ongeveer 50 meter aan weerszijden van de N324. Zo zijn eventuele aanwezige nestlocaties (bijv. kolonies) of burchten (bijv. das) op de aangrenzende percelen meegenomen. Daarnaast zijn ook alle aansluitingen op het omliggende wegennet en/of rotondes onderzocht in deze quickscan. Hier is tot ongeveer 100 meter in de omgeving geïnventariseerd. Vooral op het traject tussen Reek en Grave zijn de aansluitingen nader bekeken in verband met de aanleg van nieuwe rotondes. Daarbij is ook de uitbreiding ter plaatse van de Hoogveldschezijweg meegenomen in het onderzoek.

Figuur 1. Ligging plangebied (rode lijn).

1.3 Beschermingskader

Wetgeving

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. De Natuurbeschermingswet richt zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden. Deze gebieden bestaan uit Natura 2000 gebieden en Beschermd Natuurmonumenten. Natura 2000 gebieden is de overkoepelende naam voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Activiteiten die schade toebrengen aan de beschermde natuur zijn verboden. De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Het uitgangspunt van de wet is het *nee, tenzij* principe. Dit betekent dat geen schade mag worden toegebracht, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan. Alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen, plantensoorten en andere diersoorten zijn beschermd. Een uitgebreidere beschrijving van de natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 1.

Beleid

Door grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zijn in Nederland veel natuurgebieden en verbindingen tussen deze gebieden verloren gegaan. Om deze reden is het Nationaal Natuurwetwerk Nederland (NNN) in werking gesteld om enerzijds bestaande verbindingen te beschermen en anderzijds om nieuwe verbindingen te creëren. Op deze manier wordt een goed functionerend netwerk tussen natuurgebieden gerealiseerd. In deze gebieden zijn geen nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen toegestaan die een significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied tenzij daarmee een groot openbaar belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden.

2 WERKWIJZE

Dit natuurwaardenonderzoek bestaat uit:

1. bronnen- en literatuuronderzoek (2.1);
2. biotooptoets (2.2).

2.1 Bronnen- en literatuuronderzoek

2.1.1 *Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet*

Het bronnen- en literatuuronderzoek omvat een literatuur- en kaartstudie naar de actuele waarden en betekenis van het plangebied. Hierbij zijn zowel de eigen waarden van het plangebied als ook de waarden in de directe omgeving van het plangebied beschouwd. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen (verspreiding op basis van 5 bij 5 kilometerhokken) en de waarnemingen die zijn ingevoerd in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is voor een actuele aanvulling gekeken naar recente waarnemingen op waarneming.nl.

Algemene beschermde soorten (tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn in Nederland dusdanig algemeen dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht. In dit kader worden eventuele tijdens de biotooptoets waargenomen concentraties van tabel 1 soorten wel geregistreerd.

2.1.2 *Beschermde gebieden*

Om te onderzoeken of de geplande ontwikkeling effect heeft op eventueel in de omgeving aanwezige beschermde gebieden zijn kaarten geraadpleegd van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en het NNN. Op basis van dit kaartmateriaal, de aard van de geplande ontwikkeling, de grootte van het plangebied en 'expert judgement', is een inschatting gemaakt in hoeverre de geplande ontwikkeling leidt tot een negatief effect op de betreffende beschermde natuurwaarden. Hiervoor zijn de onderstaande bronnen geraadpleegd.

Internet

1. <http://natura2000.eea.europa.eu/#>
2. <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>.

2.2 Biotooptoets

Het doel van de biotooptoets is om een inschatting te maken van de ecologische waarden van het plangebied. Beschermd en/of bijzondere soorten die tijdens de biotooptoets zijn aangetroffen zijn geregistreerd. De watergangen en sloten in het plangebied zijn steekproefsgewijs bemonsterd met een schepnet.

Op het moment dat de biotooptoets is uitgevoerd zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Daarom zijn de eisen die soorten en soortengroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten, vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Voor planten geldt voor de meeste soorten dat deze alleen gedurende de bloeiperiode waarneembaar zijn. Om deze reden wordt voor planten voornamelijk gelet op de vegetatiestructuur en abiotische omstandigheden van de standplaats. Op die manier is ook het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen, maar niet tijdens de biotooptoets zijn waargenomen.

3 ONDERZOEKSRESULTATEN

3.1 Resultaten bronnen- en literatuuronderzoek

3.1.1 Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven van het bronnen- en literatuuronderzoek. In deze tabel zijn alleen de zwaarder beschermde soorten opgenomen waarvan het voorkomen is vastgesteld in (de directe omgeving van) het plangebied. Het betreft onderstaande soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet en vogels waarvan de nesten een jaarrond beschermde status bezitten. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en vogels waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als er sprake is van zwaarwegende ecologische omstandigheden (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van de vogelsoorten uit categorie 1-4 en naar vogelsoorten uit categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied. Voor een uitgebreidere omschrijving van de tabellen en categorieën van de vaste nesten van vogels wordt verwezen naar bijlage 1.

Tabel 3.1 resultaten uit bronnen- en literatuuronderzoek

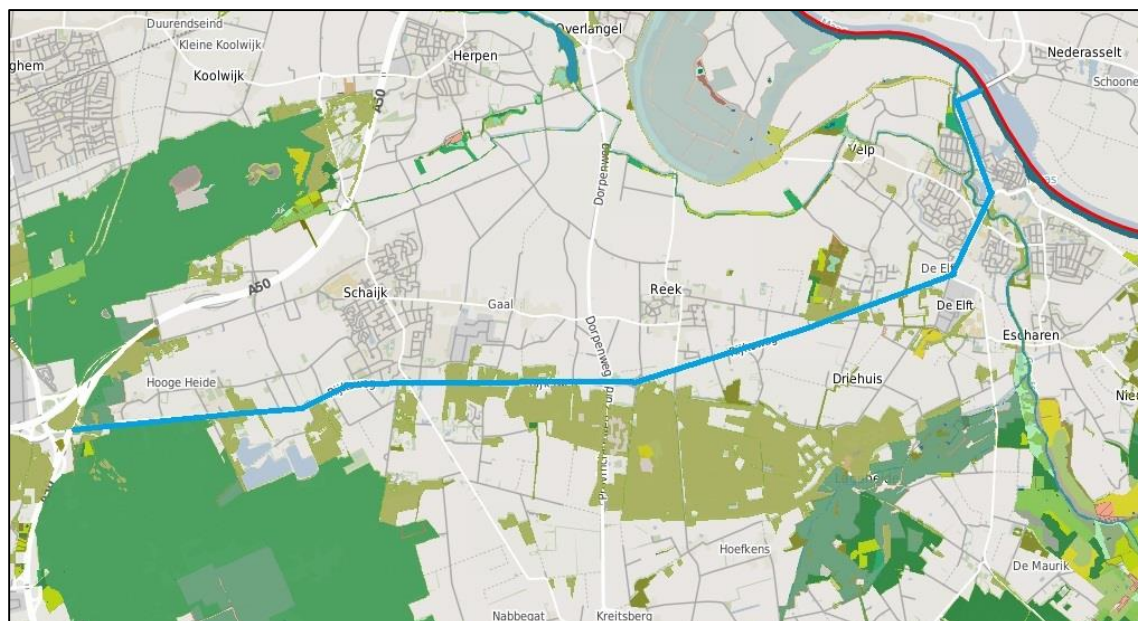
SOORTGROEP	SOORTEN	BRONNEN
VOGELS		
Categorie 1 – 4	Gierzwaluw, huismus, boomvalk, havik, ransuil, sperwer, buizerd, roek en slechtvalk	1, 2
Categorie 5	Boomklever, bonte vliegenvanger en spreeuw	2
VLEERMUIZEN (allen tabel 3)		
Gebouwbewonende soorten	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger	1, 2
Gebouw- en boombewonende soorten	Franjestaart, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis,	1, 2
Boombewonende soorten	Rosse vleermuis	1, 2
OVERIGE ZOOGDIEREN		
Tabel 2	Steenmarter en eekhoorn	1, 2
Tabel 3	Bever, das	1, 2
VISSEN		
Tabel 2	Kleine modderkruiper	1
Tabel 3	Geen	
AMFIBIEËN EN REPTIELEN		
Tabel 2	Geen	
Tabel 3	Geen	
VAATPLANTEN		
Tabel 2	Klein glaskruid, rapunzelklokje, lange ereprijs, prachtklokje, steenbreekvaren en veldsalie	1
Tabel 3	Geen	
OVERIGE SOORTGROEPEN		
Dagvlinders	Geen	
Libellen	Geen	
Overige insecten	Geen	
Kreeftachtigen	Geen	
Tweekleppigen	Geen	

Verklaring bronnen: 1. NDFF, 2. Waarneming.nl

In verband met de nieuwe Wet Natuurbescherming, die per 1 januari 2017 in werking treedt, is in de bronnenstudie eveneens onderzocht op het voorkomen van nieuw te beschermen soorten (opgenomen in het wetsvoorstel, d.d. 1 juli 2015). Hieruit zijn geen relevante soorten naar voren gekomen.

3.1.2 Beschermde gebieden

In de directe omgeving van het plangebied komen geen natuurgebieden voor die beschermd zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De dichtstbijzijnde gebieden zijn gelegen op een afstand van ruim 6 kilometer. Het gaat om het Natura2000-gebied 'Rijntakken'. Het plangebied doorsnijdt delen van het NNN. In onderstaande figuur is de ligging ervan weergegeven. De opdrachtgever heeft aangegeven dat er met de reconstructie sprake zal zijn van oppervlakteverlies van (natuur)terreinen die deel uitmaken van het NNN (zie ook hoofdstuk 4).

Figuur 3.1 NNN (groen en lichtgroen) in omgeving van het plangebied (blauwe lijn)

3.2 Resultaten biotoptoets

Op 24 maart 2016 is een veldbezoek gebracht aan het plangebied door een ecooloog van BTL Advies. Naast directe waarnemingen van beschermde soorten is aan de hand van de aangetroffen biotopen en habitatvoorkeuren van soorten, een indicatie verkregen van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied. Dit is noodzakelijk, omdat sommige seizoensgebonden plant- en/of diersoorten tijdens het veldbezoek mogelijk niet direct kunnen worden waargenomen. Onderstaand zijn de resultaten van de biotoptoets weergegeven.

De N324 doorsnijdt in het westen van het plangebied de woonkern van Grave vanaf de maasbrug en loopt door een half open landbouwgebied. De westgrens is gelegen ter hoogte van knooppunt Paalgraven. In het zuidoosten van het plangebied ligt het natuurgebied de Maashorst. Het plangebied beperkt zich tot enkele meters rondom de N324 en betreffen de bermen en fietspaden. Voor dit onderzoek is ook enkele tientallen meters (circa 50m) buiten het plangebied gekeken in verband met mogelijk uitstraling van de werkzaamheden naar natuurwaarden in de directe omgeving.

Figuur 3.2 . Impressie N324 te Velp

Figuur 3.3 N324 ten hoogte van Grave

In het landbouwgebied zijn geen bijzonderheden aangetroffen. Er kan worden aangenomen dat algemene broedvogels voorkomen binnen het plangebied, zoals koolmees en vink. Tijdens de biotooptoets zijn echter geen nesten aangetroffen van de algemene broedvogels binnen het plangebied.

In de populierenrij ten westen van de N324 zijn twee paren roeken aangetroffen die nest indicerend gedrag vertoonden. De nesten zijn aangetroffen in een rij populieren aan het talud van de N324 (zie figuur 3.4 en 3.5.). Deze bomen bevinden zich binnen de invloedzone van het plangebied (begrenzing van het onderzoeksgebied).

Figuur 3.4 Locatie twee nesten roek (rode stip) en figuur 3.5. Een van de twee roekennesten in populierenopstand.

Over vrijwel het gehele traject zijn bomenrijen aanwezig aan beide zijden van de weg. Op het traject tussen Reek en het knooppunt Paalgraven staan verschillende rijen laanbomen. Op een aantal plaatsen staan er zelfs vier rijen. Dit vooral in de omgeving van Schaik. In de wegberm staan over het gehele traject veel zware zomereiken. Ook zijn hierin enkele holten en spleten aangetroffen (figuur 3.7). Bij deze holten zijn tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen waaruit blijkt dat deze bewoond zijn door vogels of vleermuizen. De verwachting is dat de bomenrijen (groene lijn figuur 3.6) worden gebruikt als vliegroute door vleermuizen.

Figuur 3.6 Tracé ter hoogte van Schaik, Figuur 3.7 Spleet in zomereik, Figuur 3.8 Laanbomen en fietspad ter hoogte van Velp / Grave.

Figuur 3.9. Kaart mogelijke belangrijke vleermuisleefgebieden (groene lijn is bomenrij en blauwe stip zijn bomen met holten).

Over het traject liggen vijf kleinwildtunnels met dassenraster (zie figuur 3.10 en 3.11). Tijdens het biotooponderzoek is aangetoond dat deze tunnel goed wordt belopen door kleine zoogdieren, waaronder ook de das. Er zijn bij iedere tunnel zwaar belopen wissels en/of prenten aangetroffen.

Figuur 3.10 en 3.11 Dassentunnels op het traject (zie rode lijn).

Over het traject ligt een aantal watergangen parallel aan de weg. Deze zijn naar verwachting ook niet permanent watervoerend (figuur 3.12). Het gaat om sloten/greppels ten behoeve van de afvoer van landbouwwater. Bovendien ligt het plangebied op een dekzandrug waardoor het vrij hoog (en droog) ligt. De watervoerende watergangen zijn met een schepnet bemonsterd op aanwezigheid van amfibieën of vissen. Deze zijn tijdens het biotooponderzoek niet aangetroffen. Aanwezigheid van vissen is hier uit te sluiten, omdat

deze sloten niet in verbinding staan met de omliggende watergangen of beken en vermoedelijk niet permanent watervoerend zijn. Mogelijk komen er wel algemene amfibieën voor zoals gewone pad en bruine kikker.

Figuur 3.12 Greppel tussen Schaik en Reek.

4 TOETSING AAN NATUURWETGEVING

4.1 Toetsing effecten op beschermde flora en fauna

Broedvogels

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat het nest eenmalig wordt gebruikt, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten. Met deze broedvogels kan echter relatief makkelijk rekening worden gehouden door de werkzaamheden aan de oevers en kapwerkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 4 van de vaste nesten (zie bijlage 1). Gedurende de biotooptoets twee nesten van de roek aangetroffen aan de oostgrens van het plangebied (zie ook figuur 3.4 en 3.5). De nesten bevinden zich binnen de invloedzone van het plangebied. Indien de bomen of bomen die zich nabij de nestbomen bevinden worden gekapt, is een ontheffing nodig van de Flora- en faunawet.

Voor de soorten genoemd in categorie 5 van de vaste nesten geldt dat deze alleen jaarrond zijn beschermd als de ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen. In het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor boomklever en spreeuw (categorie 5). Tijdens de biotooptoets zijn echter geen nesten aangetroffen. Bovendien is er voor deze soorten voldoende alternatief geschikt broedgebied aanwezig in de omgeving (bosgebied). Voor deze categorie broedvogels zijn dan ook geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet. Afhankelijk van de soort maken vleermuizen gebruik van openingen en ruimten in gebouwen en bomen als vaste rust- en verblijfplaats. Een aantal bomen hebben holten en spleten, waar mogelijk vleermuizen in kunnen verblijven. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen aangetroffen die erop duiden dat de holten en spleten op dat moment in gebruik zijn (zie figuur 3.6 t/m 3.9 in hoofdstuk 3.2). Echter deze momentopname geeft geen volledige uitsluitel van aanwezigheid van verblijfplaatsen. Hiervoor is nader onderzoek nodig als blijkt dat deze bomen moeten verdwijnen in het kader van de voorgenomen reconstructie. Voor de bosgebieden die grenzen aan het projectgebied geldt dat de eerste rijen bomen gecontroleerd zijn op aanwezigheid van holten. Op basis hiervan zijn geen potentiële verblijfplaatsen te verwachten. Afhankelijk van de daadwerkelijk te verwijderen bomen en de bevindingen van nader onderzoek zal blijken of de bosranden een wezenlijke functie hebben voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen van gebouw bewonende soorten zijn niet aan de orde aangezien geen gebouwen in het plangebied aanwezig zijn.

Naast vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn ook structureel van belang zijnde foerageergebieden en vliegroutes beschermd. De verwachting is dat een groot deel van het plangebied gebruikt wordt als vliegroute en/of foerageergebied. Tijdens de reconstructie van de N324 wordt een aantal laanbomen gekapt. Dit kan een significant negatief effect op de vliegroute en foerageergebied hebben. Afhankelijk van de concrete plannen met betrekking tot de kap van bomen is het nodig om nader te

onderzoeken in hoeverre de bomenrijen een essentiële functie vervullen als vliegrouwe en foerageergebied. In figuur 3.6 zijn de trajecten aangegeven welke mogelijk een belangrijke functie hebben voor vleermuizen (groene lijnen). Met betrekking tot de noodzaak tot uitvoering en de benodigde intensiteit van nader onderzoek spelen ook de landschappelijke kenmerken van de directe omgeving een belangrijke rol. Het verwijderen van bomen langs de weg waar zich tevens een bosrand bevindt is minder ingrijpend dan het verwijderen van bomen in open landschap.

Grondgebonden zoogdieren

Vanuit de bronnen- en literatuurstudie komen de das, bever, steenmarter en eekhoorn als strikter beschermde zoogdieren in de omgeving naar voren. Het voorkomen van de bever beperkt zich tot de maas en de Graafsche Raam, en heeft daarmee geen relatie met het plangebied.

Het westelijke deel van het plangebied vormt leefgebied van de das. Op twee locaties langs het wegtraject zijn tunnels en rasters gerealiseerd. Uit de wissels richting de tunnels blijkt dat deze gebruikt worden door dassen.

Eekhoorns hebben een voorkeur voor oudere bossen en deze zijn aanwezig rondom het wegtracé en vooral aan de westzijde van het tracé. Verblijfplaatsen van eekhoorn (nesten in bomen) zijn tijdens de biotooptoets niet aangetroffen. Bovendien is er voldoende geschikt leefgebied in de omgeving van het plangebied aanwezig. Nader onderzoek naar grondgebonden zoogdieren wordt niet noodzakelijk geacht.

Vissen

Uit het bronnen- en literatuuronderzoek blijkt dat in de omgeving van het plangebied in de Graafsche Raam de beschermde kleine modderkruiper (tabel 2 Flora- en faunawet) voorkomt. De Graafsche Raam kruist in de woonkern van Grave het plangebied. Deze soort is niet aangetroffen tijdens het bemonsteren van de watergangen gedurende het veldbezoek. Het slotenstelsel parallel aan het plangebied is hier ook niet geschikt voor (zie ook hoofdstuk 3). Er worden geen werkzaamheden aan brug over de Graafsche Raam uitgevoerd, daarmee zijn vervolgstappen in het kader van de Flora- en faunawet niet nodig.

Amfibieën en reptielen

Vanuit het bronnen- en literatuuronderzoek zijn geen strikter beschermde amfibieën bekend in de omgeving van het plangebied. De beschouwing van de oever maakt de oppervlaktewateren vrijwel ongeschikt voor amfibieën omdat deze niet meer uit het water kunnen komen. Tijdens het biotooponderzoek zijn in de sloten geen amfibieën aangetroffen. Aanwezigheid van enkele individuen van algemene soorten als gewone pad en bruine kikker zijn echter niet volledig uit te sluiten. Hiervoor geldt de algemene zorgplicht.

Vaatplanten

In de directe omgeving van het plangebied zijn op basis van het bronnen- en literatuuronderzoek waarnemingen bekend van klein glaskruid, rapunzelklokje, lange ereprijs, prachtklokje, steenbreekvaren, tongvaren en veldsalie. Van deze soorten zijn rapunzelklokje, prachtklokje en lange ereprijs verspreid in de bermen van het plangebied gemeld. Alle soorten zijn opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. Gezien de vroege datum van de biotooptoets is aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied niet kunnen waarnemen. De biotoopkenmerken van het plangebied en directe omgeving (schrone abiotische omstandigheden i.v.m. dekzandrug, het nabij gelegen natuurgebied de Maashorst) wijzen wel op geschikte standplaatsfactoren. Bovendien zijn soorten als prachtklokje en rapunzelklokje weinig kritisch wat betreft standplaatsfactoren. Gezien dit feit en het feit dat er drie soorten daadwerkelijk zijn gemeld wordt geadviseerd nader onderzoek in de zomerperiode (mei –juli) uit te voeren in de wegbermen van het gehele traject. Op deze manier wordt een actueel en volledig beeld verkregen van de voorkomende beschermde planten, en kan hier in de uitvoering goed rekening mee worden gehouden.

Bij aanwezigheid van de soorten het niet nodig om ontheffing aan te vragen. Omdat het om tabel 2 soorten gaat kan worden volstaan met het werken conform een goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet.

Overige soortgroepen

Uit de overige soortgroepen (dagvlinders, libellen, overige insecten, kreeftachtige en tweekleppige) zijn op basis van het bronnen- en literatuuronderzoek geen relevante waarnemingen bekend. Effecten op deze soorten vinden dan ook niet plaats en worden ook niet verwacht.

4.2 Toetsing effect op beschermde gebieden

Onderstaand worden de voorgenomen ingrepen getoetst aan de wetgeving op het gebied van gebiedsbescherming. Concreet gaat het hier om de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000) en het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN).

4.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied vormt geen onderdeel van een beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De dichtstbijzijnde gebieden bevinden zich op meer dan 5 kilometer. De geplande ingreep is niet van dien aard dat een negatief effect op de voor dit gebied gestelde instandhoudingsdoelstellingen is te verwachten. Vanuit de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) mogen ontwikkelingen ook geen negatief effect op beschermde gebieden hebben vanwege een te hoge stikstofdepositie. In dit geval gaat het om een eenmalige ingreep waarbij geen verkeers aantrekkende werking wordt verwacht (bron: opdrachtgever). Daarnaast wordt de doorstroming van verkeer bevorderd, waardoor minder zal worden stilgestaan en worden opgetrokken door auto's. Op basis hiervan is de verwachting dat ook geen sprake zal zijn van negatieve effecten op N2000-gebieden wat betreft stikstofdepositie. Mocht hiervoor vanuit de Provincie een kwantitatieve onderbouwing gewenst zijn, dan kan als vervolgstap een indicatieve stikstofberekening (met Aerius calculator) worden uitgevoerd. Echter op basis van eerdergenoemde onderbouwing zijn belemmeringen vanuit de Natuurbeschermingswet niet te verwachten.

4.2.2 Nationaal Natuurnetwerk Nederland

Voor het NNN geldt op basis van het rijksbeleid (Nota Ruimte en Besluit algemene regels ruimtelijke ordening) de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. Hiertoe geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-regime. Dit betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan binnen het NNN indien zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Door de reconstructie van het wegtraject zal oppervlakteverlies plaatsvinden van terreinen die deel uitmaken van het NNN. Het effect hiervan moet nader beoordeeld worden door het Nee-tenzij regime te doorlopen. Vervolgens moet worden bepaald op welke wijze compensatie gaat plaatsvinden. De opdrachtgever heeft aangegeven hier reeds gesprekken over te hebben gevoerd met het bevoegd gezag (Provincie). Hoogstwaarschijnlijk zal het oppervlakteverlies financieel gecompenseerd worden.

5 CONCLUSIES

5.1 Beschermde flora en fauna

In onderstaande tabel zijn de strikter beschermde (tabel 2 of 3) soorten en/of soortgroepen opgenomen die mogelijk in het plangebied voorkomen en schade ondervinden van de geplande werkzaamheden (tabel 5.1). Tevens zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling, evenals de eventuele noodzaak voor nader onderzoek en/of een ontheffingsprocedure in het kader van de Flora- en faunawet opgenomen. Of daadwerkelijk nader onderzoek nodig is naar de soortgroepen vleermuizen en vissen, is afhankelijk van de concrete plannen in het kader van de wegconstructie.

Tabel 5.1 Strikter beschermde soorten en/of soortgroepen mogelijk in het plangebied

Soort(groep)	Ingrep verstrend	Nader onderzoek	Ontheffing nodig?	Bijzonderheden en/of opmerkingen
Algemene broedvogels (bijv. houtduif, merel)	Nee	Nee	Nee	Mits bij het rooien van het aanwezige groen wordt gewerkt buiten het indicatieve broedseizoen of tijdens het broedseizoen een inspectie uitgevoerd wordt kort voorafgaand aan de werkzaamheden.
Jaarrond beschermde nesten	Mogelijk	Nee	Mogelijk	Roeken bevinden zich binnen het plangebied. Indien bomen, die onderdeel vormen van de functionele broedlocatie, worden gekapt is ontheffing noodzakelijk.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	Nee	Kleinwildtunnels en rasters behouden.
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Mogelijke wezenlijk van belang zijnde vliegroutes / foerageergebied. Door kapwerkzaamheden verdwijnen mogelijk verblijfplaatsen.
Vissen	Nee	Nee	Nee	Geen werkzaamheden aan Graafsche Raam

Planten	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Wegbermen onderzoeken in de periode mei – juli. Ontheffing niet nodig mits er gewerkt wordt met een goedgekeurde gedragscode.
---------	----------	----	----------	---

Aanvullingen / toelichting

- Door te werken buiten het indicatieve broedseizoen (15 maart-15 juli) wordt de kans op verstoring/schade aan de meeste broedvogels tot een minimum beperkt.
- In het kader van de algemene zorgplicht dienen eventueel voorkomende (onbeschermde) vissen en algemene amfibieën onder begeleiding van een ecooloog afgevangen te worden en te worden verplaatst naar alternatief geschikt leefgebied, indien watervoerende sloten/watergangen verlegd of gedempt worden.

5.2 Gebiedsbescherming

Het plangebied is niet gelegen binnen een gebied dat beschermd is volgens de Natuurbeschermingswet 1998. De dichtstbijzijnde gebieden liggen op een dusdanige afstand en de geplande werkzaamheden zijn van dien aard dat deze naar verwachting niet van invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden.

Door de reconstructie van het wegtraject zal oppervlakteverlies plaatsvinden van terreinen die deel uitmaken van het NNN. De opdrachtgever heeft aangegeven reeds gesprekken te hebben gevoerd met het bevoegd gezag (Provincie) over mogelijkheden tot compensatie. Hoogstwaarschijnlijk zal het oppervlakteverlies financieel gecompenseerd worden.

LITERATUUR

Nationaal Natuurnetwerk Nederland (kaart) opgehaald van de provincie Noord – Brabant
<http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan/>

Europese Unie. (1979). Vogelrichtlijn. *Richtlijn 79/409/EEG*.

Europese Unie. (1992). Habitatrichtlijn. *Richtlijn 92/43/EEG*.

Ministerie van EL&I. (sd). *Beschermde natuur in Nederland: soorten en gebieden in wetgeving en beleid*.
Opgehaald van Alterra: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>

Ministerie van LNV. (1998). Beschermde soorten. *Flora- en faunawet bijlage I en II: Stb. 402*.

Ministerie van LNV. (1998). Flora- en faunawet. *Stb. 402*.

Ministerie van LNV. (2000). Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. *Stb. 523*.

Ministerie van LNV. (2000,2001). Besluit vrijstelling beschermde dier en plantensoorten. *Stb. 525, Stb.499*.

Ministerie van LNV. (2001, november 13). Bekendmaking lijsten beschermde inheemse soorten. *nummer 201*.

Ministerie van LNV. (2001). Flora- en faunawet. *Stb. 656*.

Ministerie van LNV. (2005). wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met
Europeesrechtelijke verplichtingen. *Stb. 195*.

Natura 2000 gebieden (kaart), opgehaald van <http://natura2000.eea.europa.eu/#>.

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), gegevens 2006-2016, opgehaald d.d. 6 april 2016.

Waarneming.nl. (sd). Opgehaald van www.waarneming.nl.

BIJLAGE 1: BESCHERMINGSKADER

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 in werking is getreden, richt zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden, het beheer en het voorkomen van bepaalde schadelijke handelingen. In deze gebieden, bestaande uit Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Beschermd Natuurmonumenten, staat instandhouding van soorten en systemen voorop.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. De gebieden, die zijn aangewezen als speciale beschermingszone maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats en habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen.

Flora- en faunawet

De soortenbeschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet (Stb. 1998,402) richt zich op de bescherming van planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Uitgangspunt is het nee, tenzij beginsel. Alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen, plantensoorten en andere diersoorten zijn bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) (Stb. 2000,523) beschermd.

In februari 2005 is de nieuwe AMvB in het Staatsblad gepubliceerd en daarmee in werking getreden. Hierin zijn onder andere een aantal algemene soorten opgenomen, die onder bepaalde voorwaarden, een vrijstelling hebben gekregen voor artikelen 8 tot en met 12. Vanaf dat moment wordt gewerkt met drie beschermingscategorieën:

1. algemene beschermde soorten (tabel 1)

Voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze vrijgesteld van een ontheffingsaanvraag. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets).

2. overig beschermde soorten (tabel 2)

Voor de meeste activiteiten (bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen) zijn deze soorten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten is wel een ontheffing nodig; deze wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zg. lichte toets). Geen gedragscode betekent geen vrijstelling voor deze categorie.

3. **streng beschermde soorten (tabel 3)**

Dit zijn alle soorten van de Europese Habitatrichtlijn (bijlage IV) van de Europese Vogelrichtlijn (bijlage 1) en de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen inheemse dier- en plantsoorten. Negatieve effecten op streng beschermde soorten moeten door middel van compensatie teniet worden gedaan. Voor uitvoering van werkzaamheden die strijdig zijn met de Flora- en faunawet kan ontheffing worden aangevraagd (artikel 75, lid 5 & lid 6, sub C en artikel 2, derde lid van het Besluit vrijstelling beschermde plant- en diersoorten).

Vogels

De bescherming van vogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn jaarrond beschermd. Dit geldt voor een relatief klein aantal soorten. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat voor deze soorten geldt dat deze het nest eenmalig gebruiken, vallen dergelijke nesten alleen tijdens het gebruik van vogels onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig, mits het nest is verlaten.

Voor het verstoren van broedende vogels kan geen ontheffing worden verkregen. Werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd, wanneer geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Rond in gebruik zijnde nesten geldt een rustzone waarbinnen geen werkzaamheden mogen worden uitgevoerd totdat de vogels hun nest vanzelf weer hebben verlaten, dat wil zeggen nadat het broedsel is afgerond of de jongen zijn groot gebracht.

De lijst met jaarrond beschermde soorten is in augustus 2009 aangepast. Op de volgende categorieën van de vaste nesten gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen.
5. Vogels die in deze categorie vallen zijn niet jaarrond beschermd, tenzij zwaarwegende feiten en ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Het gaat hier weliswaar om nesten van vogels die regelmatig terugkeren naar de plaats waar deze soorten het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats is verdwenen, zich elders te vestigen.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de Flora- en faunawet op de soort van toepassing is en zodoende de bescherming van de Flora- en faunawet geldt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.